

MIJN VADER IS EEN VLIEGTUIG

Antoinette Beumer

Mijn vader is een vliegtuig

Roman

Lebowski Publishers
Amsterdam 2021

Mijn vader is een vliegtuig is een film van Antoinette Beumer

Eerste druk, januari 2018

Derde druk, september 2021

© Antoinette Beumer, 2018

© Lebowski Publishers, Amsterdam 2021

Ontwerp posterbeeld: Tokyo Amsterdam

Omslagbewerking: Sander Patelski

Omslagfoto: Elise Schaap

Auteursfoto: © Jacqueline de Haas

Typografie: Crius Group, Hulshout

Producent: Topkapi Films

Distributeur: September Film

ISBN 978 90 488 6242 9

ISBN 978 90 488 3752 6 (e-book)

NUR 301

www.lebowskipublishers.nl

www.overamstel.com

OVERAMSTEL

uitgevers

Lebowski is een imprint van Overamstel uitgevers bv

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor Maaik

Proloog

Na lang zoeken had ik in het dressoir van mijn moeder de juiste gegevens gevonden. Hemelsbreed nog geen zes kilometer bij ons vandaan woonde mijn vader in een psychiatrische instelling die De Hoop heette. Dat hij al die jaren zo dichtbij was geweest, was misschien nog wel de grootste schok.

Toen ik mezelf door de telefoon bekendmaakte, klonk de man aan de andere kant van de lijn niet eens verrast, alsof hij mijn telefoontje verwachtte. ‘Hoe oud ben je nu, Eva?’ vroeg hij.

Even twijfelde ik, misschien had ik toestemming nodig als ik mijn echte leeftijd zei, maar toen bedacht ik dat er waarschijnlijk een dossier bestond met al onze gegevens. Liegen had geen zin.

Zachtjes antwoordde ik: ‘Twaalf jaar.’

‘Weet je moeder dat je belt?’

Ik besloot eerlijk te zijn. ‘Mijn moeder is op de camping en van haar mag ik mijn vader niet meer zien.’

Het bleef even stil. ‘Wat jammer dat je moeder daar zo over denkt. Natuurlijk mag je je vader komen opzoeken. Meld je bij de receptie op de zevende verdieping, dan komt iemand je ophalen.’

In het plantsoen aan de overkant van de straat bekijk ik vanaf een bankje het brede gebouw. De entree bevindt zich in het middelste deel dat hoger en ouder is dan de twee bijgebouwen aan de zijkan-ten. Het middelste deel heeft zijn statige indruk mede te danken aan de enorme, hoge glas-in-loodramen waarin met sierlijke letters ‘De Hoop’ geschreven staat. De uiteindes van de bijgebouwen

komen als twee reuzententakels in een L-vorm naar voren. Ik stel me voor hoe de tentakels je opslokken zodra je het terrein van de inrichting betreedt; eenmaal binnen zullen ze je nooit meer naar buiten laten. Aan de linkerkant van de bovenste verdieping zit een soort kippengaas voor de brede balkons. Daar zal hij dan wel zitten.

In de centrale hal waan ik me een moment in een kerk. De glas-in-loodramen snijden het zonlicht in rood, groen, geel en blauw, de duizend stukjes licht maken je bewust van een goddelijke aanwezigheid. Zou het komen omdat sommige patiënten denken dat ze God zijn?

De zevende verdieping; volgens de borden boven de lift is daar de gesloten afdeling. Als ik uit de lift stap, zie ik een man van wie ik zeker weet dat hij mijn vader moet zijn. Weggedoken op de grond, als een klein kind, achter een glazen deur met kippengaas ervoor. Waar de stelligheid vandaan komt dat deze man mijn vader is, weet ik niet, maar zodra hij opkijkt, lijkt het alsof ik in de spiegel van mijn eigen ogen kijk.

Hij draagt slechts een pyjamajasje, dat openvalt zodra hij beweegt. Tot mijn afschuw zie ik dat hij een luier draagt. Hij produceert een geluid dat ik niet goed kan thuisbrengen, alleen de dreigende ondertoon herken ik vaag. Als dieren konden neuriën zouden ze klinken zoals hij.

Wanneer hij een stap in mijn richting zet, valt zijn geneurie stil en durf ik niet meer te bewegen. We houden elkaar gevangen met onze ogen. Met zijn rug tegen de muur spert hij zijn mond wijd open, in zijn ogen lees ik angst. In één klap voel ik de inhoud van mijn darmen vloeibaar worden. Ik moet hier weg, maar mijn voeten weigeren dienst en terwijl mijn vader zijn longen uit zijn lijf schreeuwt, ruik ik het al. De stront komt met kracht los en sijpelt langs mijn benen naar beneden.

Ik sprint de trappen af, met treden tegelijk storm ik omlaag. Ik ren zonder te stoppen, voorbij de tentakels van de bijgebouwen, de drukke straat op. Pas bij de bushalte kom ik huilend tot stilstand. Ik besluit dit nooit aan iemand te vertellen.

WILLEMIEN

I

‘Ik rijd haar zelf.’

De man van de uitvaartonderneming kijkt me niet-begrijpend aan, zijn hand blijft samen met de pagina die hij net wilde omslaan steken in de lucht. De catalogus met lijkkasten ligt opengeslagen tussen ons in. Voor de foto's heb ik geen interesse, de kist die ik wil staat daar toch niet bij.

Behalve de uitvaartman is ook Peter midden in zijn handeling gestopt met bewegen. Vanuit de serre, omringd door verhuisdozen, kijkt hij op, zijn handen onzichtbaar in een van de dozen. Dat ik Willemien zelf naar haar laatste rustplaats wil rijden, is zo vanzelfsprekend dat ik de verbaasde blikken niet begrijp. Als ze denken dat ik haar door een vreemde laat vervoeren hebben ze het mis.

‘Ik weet niet of dit verzekeringstechnisch wel kan,’ zegt de man voorzichtig.

‘Kan niet woont hier niet,’ zou Willemien hebben gezegd. Onwillekeurig moet ik glimlachen; vroeger ergerden dat soort opmerkingen mij mateloos.

Vanmorgen vroeg Peter of het me zelf al was opgevallen dat ik steeds ‘Willemien’ zei in plaats van ‘mama’ of ‘mijn moeder’. Ik durfde niet hardop te zeggen dat het onnatuurlijk voelt om haar zo te noemen, nu haar functie is komen te vervallen.

~

‘Je moeder zit topless voor de tent.’

Karel komt naast me zitten, terwijl hij smakkend aan een raket likt. Hij vertelt niks nieuws, maar ik schaam me er niet minder om. Nu wil ik helemaal niet meer terug. Ik kijk naar zijn mond. De zon warmt zijn ijsje sneller op dan hij kan likken. Kleverige druppels glijden traag van zijn kin naar beneden. Op de tegel tussen zijn benen vormt zich een klein roze plasje.

‘Hoelang blijven jullie nog?’

Ik haal mijn schouders op en doe net alsof ik het antwoord niet weet.

‘Wij gaan zaterdag weer terug. Mijn moeder zegt dat jullie hier de hele zomer staan.’

Ik haal adem en maak een vage beweging met mijn hoofd; iets tussen ja, nee en misschien in.

Ik ben vijftien jaar, gezakt voor mijn mavodiploma en vast van plan nooit meer naar school te gaan. We brengen deze zomer door op een camping in Noordwijk aan Zee. Mijn moeder ligt de hele dag topless te zonnen, ik negeer haar alsof we elkaar niet kennen.

Die avond zitten we voor de tent, zij met een wijntje, en ik kijk stug de andere kant op. Ineens zegt ze: ‘Als je je zo schaamt, waarom noem je me dan niet gewoon Willemien?’

Het is alsof ze me een schop in mijn maag geeft. Ik besluit nog datzelfde jaar uit huis te gaan.

~

Natuurlijk ga ik de lijkwagen zelf rijden, ik ben het haar verplicht en daarbij: er is niemand anders die het kan doen. Verzekeringstechnisch komt het goed, ik gooi het op een van onze productie-verzekeringen.

Met een schuin oog kijk ik naar mijn to-dolijstje. De lege driehoekjes voor iedere opdracht, die straks zullen zijn ingekleurd, schenken bij voorbaat al voldoening. Dieetboeken en fitnesspro-

gramma's hebben hetzelfde effect op mij, alleen al van het lezen en kijken ervan val ik af. Als ik het driehoekje voor 'Lijkwagen' inkleur, geeft dat een prettige rush.

Stress geeft mijn hersenen altijd extra zuurstof. Waar anderen de focus op problemen houden, zie ik juist de oplossingen. Hoewel het misschien voorbarig is, kleur ik ook het driehoekje 'Gesprek uitvaart' in. Zonder de man aan te kijken zeg ik dat het goed komt. 'Problemen zijn er om op te lossen.'

Peter zucht. Volgens hem zeg ik al dagen niks anders. Het is beter hem te negeren, hij begrijpt niet dat een uitvaart feitelijk hetzelfde is als het produceren van een commercial. Het meeste werk zit aan de voorkant en als je alles goed voorproduceert, loopt de dag zelf op rolletjes. Aan de fotoalbums die Peter in de verkeerde verhuisdoos stopt, zie ik dat zijn ergernis zijn concentratie vertroebelt, hij houdt zich niet aan ons systeem van 'Weggooien', 'Opslaan voor later' en 'Nieuwe huis'.

Op mijn to-dolijstje schrijf ik: 'Fotoalbums in opslaan-voor-later-doos stoppen'. De uitvaartman schuift een folder over tafel. 'Zodra moeder gecremeerd is, krijgt u van ons een akte van overlijden die u aan de noodzakelijke instanties kunt overhandigen. In deze folder vindt u ook een handige checklist over hoe een leven af te sluiten. Ik heb begrepen dat moeder nog in Argentinië is?' Hij kijkt me even vragend aan. 'Onze onderneming heeft ruime ervaring in repatriëring. Het is een extra service die we u graag zouden willen aanbieden.'

'Dat is niet nodig.' Ik schuif op mijn stoel heen en weer en staar naar het lege driehoekje bij 'Repatriëring'. Het is lastig om in gesprek te blijven terwijl mijn lijstje nog niet is afgewerkt. Dat Willemien uitgerekend tijdens een golfvakantie in Argentinië moest overlijden, maakt het ingewikkeld, maar niet onmogelijk. We doen zoveel zaken met Argentinië dat onze vaste line producer de repatriëring al zo goed als geregeld heeft. In mijn schriftje noteer ik: 'E-mail checken of er nog nieuws is uit Argentinië'.

Terwijl Peter de uitvaartman koffie bijschenkt en op fluistertoon met hem in gesprek gaat, maak ik van de gelegenheid gebruik om het driehoekje voor 'Kist' half in te kleuren. Dat mag, want ik weet precies wat voor kist ik wil. Hij is ovaal van vorm, gemaakt van tulpenhout, glimmend zilverwit afgelakt en gevoerd met zachtroze satijn. Toevallig hebben we die kist een halfjaar geleden voor een fotoshoot laten ontwerpen en bouwen. Waarschijnlijk staat hij nog in de opslag, en zo niet, dan kan hij nogmaals gemaakt worden. Ik maak een aantekening voor de stagiaire: 'Uitzoeken waar kist is'.

Peter loopt terug naar de serre en gaat verder met inpakken, maar zijn houding verraadt dat geen woord hem ontgaat. Sinds Willemiens dood cirkelt hij bezorgd om me heen in een poging me af te remmen. Peter is van ons twee altijd de prater geweest, ik het 'niet lullen maar poetsen'-type. In het begin van onze relatie grapte ik vaak dat het leek alsof hij het wijf was omdat hij zoveel wilde 'praten'. Toch is die zachtheid precies waar ik ooit voor viel.

Charlie krijgt nooit genoeg van het verhaal hoe ik verliefd werd op haar vader. Om mijn productiekantoor te huisvesten had ik een oude Waalse kerk gekocht en zat midden in de complexe verbouwing waar Peter als rechterhand van mijn onmogelijke architect in dienst was. Nadat ik de architect tijdens de zoveelste ruzie in een woedeaanval had ontslagen, was Peter langs de kale kerkmuur naar beneden gegleden en zomaar door zijn knieën gezakt. Ik keek op hem neer en vond die kwetsbare man op de grond plotseling onweerstaanbaar aantrekkelijk. Hij woelde met zijn handen door zijn haren. Het was me nooit eerder opgevallen dat hij zulke prachtige lange vingers had. Zonder na te denken zakte ik ook op mijn knieën en met een vertrouwd gebaar, alsof we elkaar al jaren kenden, had ik mijn hand op zijn warme handen gelegd. We keken elkaar aan en Peter zei: 'Maak je geen zorgen, ik maak de verbouwing voor je af.' Ineens voelde ik me niet meer alleen.

Peter vindt dat we vanwege Willemiens dood de verhuizing moeten uitstellen; alsof ik dan wel tijd heb om als een dood vogeltje

op de bank te liggen terwijl er nog zoveel geregeld moet worden. Daarbij kan ik verdriet dat ik niet voel ook niet veinzen. Hij denkt dat ik in shock ben, maar dat is het niet, het is tijdgebrek. Rouwen kan altijd nog, en bovendien liepen Willemien en ik de deur niet bij elkaar plat. Natuurlijk is negenenvijftig jaar te jong en zie ik er tegenop mijn dochters te vertellen dat hun oma is overleden, maar ik teken voor zo'n dood. Liever in een golfcourse-hotel pijnloos in mijn slaap dan oud en dement in een bejaardentehuis.

'Weet u of moeder een uitvaartverzekering had?' onderbreekt de man mijn gedachten.

Het gemak waarmee deze man steeds 'moeder' zegt, verbaast mij. 'Geen idee, maar geld is geen probleem.'

Ik grijp mijn kans om het gesprek af te ronden, in één adem werk ik mijn lijstje af. 'De kist regel ik, we gaan voor een witte lijkauto. De auto rijdt ik zelf naar het crematorium, verzekering regel ik, we houden geen dienst, ik wil een wit boeket, maar dat regel ik ook, herdenking regel ik, daar hoeven jullie dus niets voor te organiseren... goed,' en met een uitgestoken hand maak ik een einde aan ons gesprek.

Aarzelend volgt de man me naar de deur, nog eenmaal werpt hij tevergeefs een blik op Peter.

'Mochten er nog vragen zijn, dan kunt u me het beste mobiel bereiken,' zeg ik ter afscheid.

Als ik de deur achter hem sluit, komt Peter met een ernstig gezicht en twee mokken dampende thee uit de keuken.

'Je zou bijna denken dat jouw moeder dood is,' zeg ik vrolijk. Peter lacht niet mee. Ik buig me snel over het schriftje, mijn pen laat ik nog eenmaal langs iedere opdracht gaan. Het driehoekje voor 'Bloemstuk' is nog leeg. Ik bel naar kantoor en geef mijn assistent de opdracht uit te zoeken welke bloemist het mooiste boeket kan maken. Nauwgezet beschrijf ik de samenstelling: 'Zestig procent witte tulpen half uit de knop, twintig procent witte margrietten, spierwit zonder geel hart... ja, die bestaan, twintig procent witte lelies in

de knop, anders stinken ze zo. Geen beschreven lint, of wacht, doe toch maar wel.’ Net op tijd bedenk ik dat een onbeschreven lint wel erg onpersoonlijk is. ‘Doe maar een gebroken wit lint met zilveren letters met de tekst “Rust zacht, Willemien”. Kun je het font dat de bloemist gebruikt mailen? Dan kan ik checken op welk formaat het afgedrukt moet worden.’

Zodra ik heb opgehangen schuift Peter nadrukkelijk de thee in mijn richting en vraagt hoe het gaat. Zijn poging oogcontact te maken negeer ik door het driehoekje voor ‘Bloemstuk’ in te kleuren.

‘Goed,’ antwoord ik opgewekt, ‘alles is geregeld. Het productieteam van Cup-a-Soup organiseert het Ode-aan-het-leven-feest, die commercial staat in de steigers, dus ze kunnen het er makkelijk bij doen. Ik heb morgen op kantoor een productiemeeting voor de uitvaart. Het enige wat ik nog moet doen is langs Willemiens huis gaan om haar agenda te zoeken. Ik heb geen idee wie de laatste jaren haar vrienden waren. Doe ik straks wel even.’

‘Eva?’ Peter legt zijn hand op de mijne.

Ik trek mijn hand terug en praat snel verder. ‘Volgens de ambassade wordt Willemiens lichaam over een week vrijgegeven. Dat lijkt me best optimistisch, het is verstandig om rekening te houden met vertragingen. De datum van het feest en de crematie is nu precies over twee weken. Vrijdagmiddag vier uur leek mij de beste tijd. De meeste mensen vinden het vast niet erg om een uurtje eerder van kantoor weg te gaan, toch? Dan hebben we tot vijf uur voor het Ode-aan-het-leven-feest. De crematie is om halfzes, maar dat wil ik graag alleen doen. Ik zou het fijn vinden als iedereen lichte kleding draagt. Denk je dat ik dat kan vragen? Ik heb geen zin in zwarte kleding en sombere gezichten. Voor Bobby en Charlie moet ik nog iets nieuws kopen, voor jou dacht ik aan het zomerpak van vorig jaar, de kleding is nog niet ingepakt, toch? En het is misschien gek, maar ik denk dat ik mijn trouwjurk aandoe. Dat zilveren korte jurkje is eigenlijk per...’

‘Eva!’ Peter verheft zijn stem. ‘Volgens mij draaf je een beetje door.’

Ik schrik van zijn harde stem en stoot in een reflex tegen de tafel waardoor de beker met thee omvalt. Ik staar naar de driehoekjes in mijn schriftje die zich langzaam samenvoegen tot één grote vlek. Het driehoekje ‘Kinderen vertellen dat oma dood is’ verdwijnt in het zwarte gat. Peter grist vloekend zijn telefoon en computer van tafel en rent naar de keuken voor een dweil. Ik pak mijn schriftje en laat het boven de tafel uitlekken. De thee heeft zich vermengd met inkt en de zwarte druppels maken prachtige vlekken op tafel. Peter duwt me opzij en begint de tafel schoon te vegen. De druppels uit het schriftje lekken nu op de grond. Peter stopt met vegen en kijkt van de druppels op de grond naar mij. Ik schrik als ik zijn ogen zie vollopen.

‘Oké, goed, als dit allemaal achter de rug is, ga ik rouwen.’ Ik leg het schriftje terug op tafel en zeg plechtig: ‘Beloofd!’ Ik geef hem een vluchtig kusje, dat door de haast op zijn oor belandt, en loop naar de deur. ‘Ik moet trouwens ook nog even langs kantoor, Jeroen wil de laatste puntjes op de i zetten voor de Albert Heijn-pitch. Kun jij de meisjes halen?’

Zijn moedeloze knikje vat ik op als een bevestiging. Voor hij van gedachten kan veranderen, check ik de inhoud van mijn tas. De pyjama’s van de meisjes zitten erin. Dan ren ik snel de deur uit.

De motor van de Jeep draait stationair, de lucht uit de blower verspreidt zich als een warm briesje in de branding. Ik sluit mijn ogen en hoor het ruisen van de zee. Zachtjes laat ik me omarmen door de leren bekleding van de voorverwarmde stoel. Ik voel de druk op mijn borst, die de laatste dagen het gewicht had van een olifant, afnemen. Alsof de olifant een klein stukje is gaan verzitten. Naar het klokje op mijn dashboard kijk ik niet. Dat de tijd doortikt en geen rekening houdt met mijn overvolle schema, weet ik zo ook wel.

Vanaf de overkant van de straat kijk ik naar ons huis zonder in paniek te raken. ‘Het komt goed.’ Als een mantra herhaal ik deze drie woorden. ‘Het komt goed.’ Ik praat tegen mezelf zoals ik mijn overspannen personeel in tijden van stress toespreek. ‘Problemen zijn er om op te lossen, creëer afstand, laat je niet overspoelen, deel de tijd op in blokjes en kijk niet te veel vooruit.’ Willemien is dood, ouders gaan nou eenmaal dood, het is niet het einde van de wereld, hooguit een beetje rottig getimed. De Albert Heijn-pitch, de verhuizing, de crematie, het is inderdaad wat veel allemaal. Peter heeft gelijk, we moeten de verhuizing uitstellen tot na de crematie. In mijn hoofd maak ik een nieuwe volgorde: AH-pitch, crematie, verhuizing.

Zie je wel, probleem opgelost, je hebt je niet laten overspoelen, de tijd overzichtelijk ingedeeld en de verhuizing behoeft voorlopig geen aandacht. Overmorgen kan ook de AH-pitch van de lijst.

Ik schrik op van het geluid van een rinkelend kettingslot. On-

middellijk schiet mijn hartslag weer omhoog. Als ik overeind kom, zie ik tot mijn schrik dat er drie uur zijn verstreken en start gehaast de auto. Peter hangt het kettingslot aan zijn fietsstuur en kijkt verbaasd op als ik toeterend voorbijrijd. Vrolijk steek ik mijn hand uit het raam en roep dat het goed komt. Zijn hand gaat vertwijfeld de lucht in.

Ik parkeer mijn auto aan de overkant van de gracht. In een poging mijn nog steeds te snel kloppende hart tot bedaren te brengen, omklem ik het stuur met beide handen. Het werkt niet. Ik laat het stuur los, leun achterover en besluit me te focussen op het uitzicht. Vanaf deze parkeerplek is het zicht op ons kantoor namelijk het mooist. Ik hou ervan het pand in zijn geheel te bekijken. Honderdvijftig jaar geleden werd deze voormalige Waalse kerk tussen de grachtenpanden gebouwd en het vervult me nog steeds met een mengeling van trots en nederigheid dat nu al enkele jaren de naam van onze productiemaatschappij op de natuurstenen gevel staat. Het pand blijft me ontroeren. Ondanks dat het al jaren geen kerk meer is, heeft het nog steeds een goddelijke uitstraling. De grote glas-in-loodramen, de vijf torentjes boven op de gevel, de vele rondboogvensters: alles aan dit gebouw is uniek.

Toen het tien jaar geleden te koop kwam, was het een onverantwoord grote investering. Ik kocht het zonder aarzelen, want ik wist dat het bij mij hoorde. In de loop der jaren vulde ik het met mensen die net zo gedreven en ambitieus waren als ik, degenen die het tempo niet konden bijbenen vielen vanzelf af. Ik hou zielsveel van mijn werk, zelfs de komst van de tweeling kon daar geen verandering in brengen. Gelukkig heeft Peter altijd begrepen dat werken voor mij de ultieme ontspanning is en daarom verwondert het me dat hij zich nu zo'n zorgen maakt. Uitgerekend hij zou moeten weten dat het ondenkbaar is dat de dood van Willemien mij zal afremmen.

Maar waarom gaat mijn hart dan zo tekeer? Ik leg mijn rechterwijsvinger op het kuiltje in mijn hals waar de huid zo dun is dat je

het samentrekken van de hartkamers kunt voelen. Ik tel de slagen net zolang tot ik naar binnen kan.

‘Wat doe jij hier? Alles onder controle, hoor.’ Jeroen komt bezorgd zijn kantoor uit lopen. Onhandig staan we tegenover elkaar in de gang. Als hij een stap in mijn richting zet en ik de indruk krijg dat hij me wil omarmen, deins ik achteruit. Onmiddellijk heb ik spijt van die instinctieve reactie. Ik ben nooit goed geweest in lichamelijke contact en hou er niet van om omhelsd te worden door mensen met wie ik zakendoe. In de creatieve sector waarin ik opereer lijkt het normaal om iedereen altijd maar te omhelzen.

Jeroen probeert zich onhandig te herpakken, ik heb een beetje met hem te doen. Zijn welgemeende condoleance komt er stroef uit. Om zo snel mogelijk een einde te maken aan deze ongemakkelijke vertoning, zeg ik: ‘Ik hoorde dat Monk onze grootste concurrent is, dus ik wil uitrekenen hoe scherp we kunnen pitchen. Mijn gevoel zegt dat we ze een mark-up van vijftien procent kunnen aanbieden.’ Mijn toon verandert onmiddellijk Jeroens houding, we zijn weer terug in onze oude rolverdeling van zakenpartners. We lopen naar mijn kamer. ‘Die bitch van Monk durft nooit zo scherp op de prijs te gaan zitten.’

Jeroen blijft in de deuropening staan. ‘Laten we dat niet doen, Eva,’ zegt hij. ‘Deze klus is te groot, we hebben de reserves niet om iedere maand een commercial voor te financieren. We moeten een buffer opbouwen en als we zo krap begroten, wordt dit een enorme hoofdpijnklus.’

Ik heb geen geduld voor zijn behoudende instelling, maar bespaar mezelf de moeite van een discussie. De cijfers zullen hem straks overtuigen. Zonder op te kijken vraag ik hem de deur achter zich te sluiten. Jeroen blijft aarzelend in de deuropening staan en zegt dat Peter hem gebeld heeft. ‘Hij maakt zich zorgen en vroeg of ik jou zo veel mogelijk werk uit handen kan nemen. Dus laat mij die begroting doen, dan kan jij je bezighouden met je moeders...’

‘Niet nodig!’ zeg ik lachend. Jeroen zet een stap richting mijn bureau. Ik kan niet geloven dat Peter hem gebeld heeft. Ik leun achterover en zeg rustig: ‘Je kent Peter, die maakt van iedere mug een olifant.’ In een poging wat lichtheid te brengen in de conversatie grap ik dat Willemien toch al dood is en ik daar niks meer aan kan veranderen. ‘Haar lichaam komt pas over een week naar Nederland en een crematie heb ik zo geregeld. Ik kan toch moeilijk tot die tijd thuis niks doen? Je kent mij, werken is het beste medicijn. Doe je de deur dicht en wil je Eline vragen geen telefoontjes door te laten? Ook niet van Peter,’ roep ik hem lachend na, terwijl de printer de conceptbegroting uitspuugt. Ik schuif alles op mijn bureau aan de kant, zet mijn mobiel uit en voel me volstromen met energie. Als iemand twintig jaar geleden had gezegd dat begroten mij gelukkig zou maken, had ik diegene voor gek verklaard. Zonder middelbareschooldiploma, zo was de stellige overtuiging van Willemien, zou ik het nooit verder schoppen dan worsten verkopen bij de HEMA. ‘Als dat al lukt,’ zei ze er altijd achteraan, ‘want daarvoor moet je kunnen hoofdrekenen.’

Nog één keer reken ik alles na. Ik wist het: zelfs met een mark-up van twaalf procent kunnen we, als we een beetje creatief produceren, met deze klus een jaar de overhead betalen. No guts no glory! We bieden het aan voor vijftien procent.

Ik print de begroting uit en loop opgetogen naar Jeroens kantoor. Pas halverwege de gang merk ik het. Het is doodstil. Waar is iedereen? Waarom is niemand meer aan het werk? Hoe kun je een bruisend reclameproductiebedrijf zijn met personeel dat als ambtenaren om zes uur bij moeder de vrouw aan tafel schuift?

Door de rimpelige weerkaatsing van de maan in de grachten lijken de muren van de kerk te huilen. Ik klik het licht aan in Jeroens kantoor en zie op de klok aan de wand dat het halfelf is. Ik leg de begroting op zijn bureau. Op een post-it krabbel ik: ‘15% !!’

Ik stuur Peter een sms dat het later wordt, zijn talloze voicemail-berichten neger ik. Zonder ze af te luisteren weet ik wat hij te zeggen heeft. Als ik het gas flink intrap, ben ik voor elf uur in Haarlem. Tijd om met Peter in discussie te gaan heb ik niet. Ik zet de telefoon weer uit en richt me op mijn volgende taak: wie waren tegenwoordig Willemiens vrienden?

Mijn schrikbeeld is dat ik straks op de herdenking voor een handjevol vreemdelingen moet speechen over een vrouw die ik eigenlijk niet ken. Wanneer is die verwijdering begonnen? Of waren we nooit close? We liepen in ieder geval de deur niet bij elkaar plat; sinds ze er niet meer is, spookt dat zinnetje opvallend vaak door mijn hoofd. Moet ik het uitspreken bij de speech, of kan ik beter de schijn ophouden? Willemien zou het zeker niet gewaardeerd hebben als ik onze vuile was buitenhing. Een meesteres van de schone schijn, dat was ze. Ze maakte een fantastische eerste indruk en ik begreep wel wat buitenstaanders zagen: een zelfstandige, aantrekkelijke sterke vrouw die er een stuk jonger uitzag dan ze was. Alleen ik wist beter en misschien zagen we elkaar daarom niet vaak.

Wat uiterlijk betreft waren wij het ideale Era-duo: net zo slank zijn als je dochter. Vriendinnen waren vroeger altijd jaloers. Zo'n leuke jonge moeder wilden ze allemaal wel, maar tussen ons heerste de ongemakkelijkheid. We wisten nooit of we elkaar bij begroetingen nou wel of niet moesten kussen en in de loop der jaren ontwikkelden we daar trucjes voor. Beurtelings zorgden we voor fysieke obstakels: de ene keer deed zij de deur open met haar handen vol,

de andere keer kwam ik druk telefonierend binnen. De laatste jaren werden Bobby en Charlie door ons beiden ingezet als de ideale bliksemaffleiders. Door het gemak waarmee ze wel in staat bleek tot fysiek contact met mijn kinderen raakte ik ervan overtuigd dat het probleem bij mij lag.

Toen ik net moeder was geworden werd die overtuiging bevestigd. Toen ik haar vroeg wat voor kind ik was geweest antwoordde ze: 'Jij had niemand nodig, het liefst zat je alleen op je kamer. Jij hield niet van knuffelen en wilde nooit op schoot, zelfs als baby wurmde je je al los uit mijn armen.'

Als ik de doodlopende straat van mijn ouderlijk huis in rijdt, vliegt de deur van de burens open. Greetje, een geëxalteerde vrouw van een jaar of zeventig, stapt theatraal huilend in de deuropening. 'Ik hoorde een auto aankomen. Niemand die hier woont, rijdt zo laat de straat nog in.' Terwijl ze op de drempel van haar eigen huis blijft staan volgen haar waterige oogjes me tot ik bij de voordeur ben. 'Zeg dat het niet waar is,' zegt ze huilerig terwijl ze zich tussen de rozenstruiken door naar het tuinpad van Willemien wurmt.

Eventjes weet ik niet of ik mijn lach nog langer kan inhouden. 'Wat een aanstelster,' zou Willemien hebben gezegd.

Greetje is altijd onze buurvrouw geweest. Vroeger woonde ze samen met haar toen al ex-man Paul. Zij op zolder en Paul in de huiskamer. Hun kinderen Brigitte en Dennis woonden op de tussenverdieping. Ik herinner me het eeuwige gesjouw met maaltijden, de trappen op en af. Willemien vond Greetje een hysterische vrouw, die zich de laatste jaren steeds meer was gaan opdringen. Greetje noemde Willemien op haar beurt haar beste vriendin. Deze 'vriendschap' was ontstaan nadat Greetje in de deuropening was uitgegleden terwijl Willemien net de voorruit van haar auto stond te krabben. Willemien heeft haar een aantal weken verzorgd en noemde Greetjes val een schreeuw om aandacht.

Willemien was niet goed in het onderhouden van vriendschap-

pen, een van de weinige eigenschappen die we gemeen hadden. Ik begrijp niet waar mensen de tijd voor vriendschappen vandaan halen. Ik vind het al lastig genoeg om mijn gezin te combineren met het runnen van een zaak, laat staan dat daar nog avondjes ouwehoeren bij passen.

Willemiens excuus was altijd dat ze op jacht moest naar geschikte huwelijkskandidaten.

Misschien weet Greetje of de man naast wie Willemien in haar slaap stierf een serieuze kandidaat was. Ik heb hem nooit ontmoet en Willemien sprak niet over de kanshebbers totdat ze er zeker van was dat er een stabiele relatie in zat.

Wanneer ik de deur open en Greetje vlak achter mij mee naar binnen wil lopen, dringt haar sterke patchouli-geur zich even opdringerig op als zijzelf.

Mijn eerste impuls is om rechtsomkeert te maken. Hoewel het ooit ook mijn huis was, heb ik me hier na mijn vertrek nooit meer welkom gevoeld. Nu Willemien er niet meer is, voelt het helemaal ongepast om naar binnen te gaan. We hebben elkaar niet voor niks al die jaren met rust gelaten, elkaar nooit iets verweten, maar ook niet vaker opgezocht dan strikt noodzakelijk was: op de verjaardagen van Bobby en Charlie en heel soms op die van elkaar.

Besluiteloos blijf ik op de drempel staan tot Greetje haar hand tussen mijn schouderbladen legt en me richting de keuken duwt.

Aan de keukentafel vertel ik haar dat ik geen idee heb wie Willemiens vrienden waren en ik dus niet weet wie ik moet uitnodigen voor de herdenking. Terwijl ik mezelf die woorden hoor uitspreken word ik voor het eerst verdrietig. Niet haar dood stemt mij treurig, maar de wetenschap dat ik haar nooit zal leren kennen.

‘Voor zover ik weet had je moeder inderdaad niet veel vrienden,’ zegt Greetje terwijl ze water opzet. ‘Als je wilt kan ik morgen op zoek gaan naar agenda’s en adresboekjes.’

Ik kijk naar Greetjes rug. Haar gerommel in de keuken van Willemien roept weerstand op. Het liefst zou ik zeggen dat ze moet

ophoepelen, dat ze het recht niet heeft om aan de spullen van mijn moeder te komen. Alsof ze mijn gedachten kan raden draait Greetje zich om en zet met een minzaam lachje een dampende mok thee voor mijn neus. Als ik de mok wil optillen merk ik hoe zwaar mijn ledematen zijn. Met moeite vouw ik mijn handen om het glas en ik voel de hitte via mijn vingers door de rest van mijn lichaam vloeien. Ik moet gapen en kan mijn ogen nauwelijks openhouden. Wat zou het lekker zijn om mijn hoofd op tafel te leggen.

‘Ik wil je graag helpen, Eva.’ Greetjes stem klinkt ver weg. Ik verlang naar iemand die zegt dat het goed komt, zelfs al is die iemand Greetje. Het lukt me haar aan te kijken en te glimlachen. Dan sta ik met moeite op.

Bij de voordeur pakt ze me plotseling ruw bij mijn schouders vast en kijkt me recht aan. ‘Je bent nog steeds niet alleen op de wereld, Eva, dat mag je nooit vergeten!’

Ik zet een stap naar achter, haar handen glijden van me af. Op weg naar mijn auto versnel ik mijn pas; Greetjes ogen branden in mijn rug.